

"Armastuse muinasjutt"

Nelly Roots, Fotod Tiit Veermäe

USA koreograaf Kennet Oberly, kes "Estonia" teatris tõi lavale headust ja südamlikkust kiirgava balleti, tahtis tingimata, et selle pealkirjas oleks sõna ARMASTUS. Kas tajus ta, et seda tunnet on Eestis praegu nii vähe, või on nõnda kogu maailmas?

Armastus, truudus, ustavus, eneseväarikus. Vist panevad need mõisted mõnegi praegu üleolevalt muigama. Seksi, erootika ja porno pimestavas/kurdistavas müras kahtleme, kas tänapäeval üllaid tundeid enam olemas ongi. Tingedus, vägivald, jõhkru tungib agressiivselt meie igapäevaelu ja võibolla ongi vaja end vulgaarsuse, küünilisuse, lihtsalt labasuse kilbiga kaitsta. Ometi peitub inimese olemuses alaline püüd headuse ja ilu poole, kuigi me sellest endale igakord aru ei anna. Puutudes praegu sageli kokku rohkem elu inetuse kui ilu esteetikaga, otsime tasakaalu säilitamiseks tuge lapsepõlvemälestustest, unistame harmoonilisest, turvalisest elust heade inimeste keskel, kus hinge ei haava kuri sõna, õel pilk, alatu pettus, külm ükskõiksus. Kas on nõnda vaid muinasjutus, kus hea ja kurja igaveses võitluses headus ikka võidab?

Niisiis – Hans Christian Anderseni muinasjutu "Vankumatu tinasõdur ja baleriin" ainetel, Vilhelm Holmi muusikal ja August Bournonville'i koreograafial põhinev ballett "Et Eventyr I Billeder" ("Muinasjutt piltides") sai Eestis pealkirjaks "Armastuse muinasjutt".

Kennet Oberly sündis 1957. aastal Massachusettsis. Saastaselt hakkas õppima balletikoolis, 14aastaselt siirdus Stuttgarti, kus tal tekkis huvi Euroopa ühe huvitavama koreograafi, taanlase Bournonville'i tööde vastu. Oberly on tantsinud Maurice Bejart'i, John Cranko, John Neumeieri jt kuulsates truppidest Stuttgardis, Houstonis, Bostonis, Kopenhaagenis, Iowas. Lavastanud 20 balletti.

Töötades Kopenhaagenis Tivoli pantomiimteatris, süvenes ta Bournonville'i tantsuleksikasse, uuris arhiivides tema käsikirju ning materjale lavastuste kohta. "Armastuse muinasjutu" esietendus toimus 1871. aastal Kopenhaageni Kuninglikus Teatris. Hiljem pole seda balletti enam lavale toodud, nii et Oberlyl tuli osaliselt kaduma läinud materjali taastada ning rekonstrueerides kaasagsemaks teha. Otsene koreograafia on Bournonville'i stiilis.

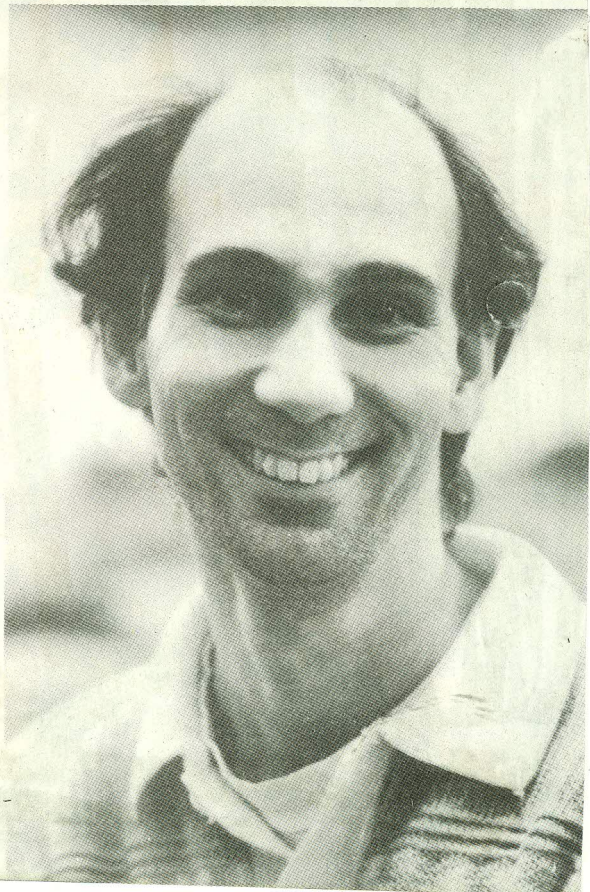
Kennet Oberly: "New Yorgi balletistudios jutustas Soome Rahvusoperi koreo-

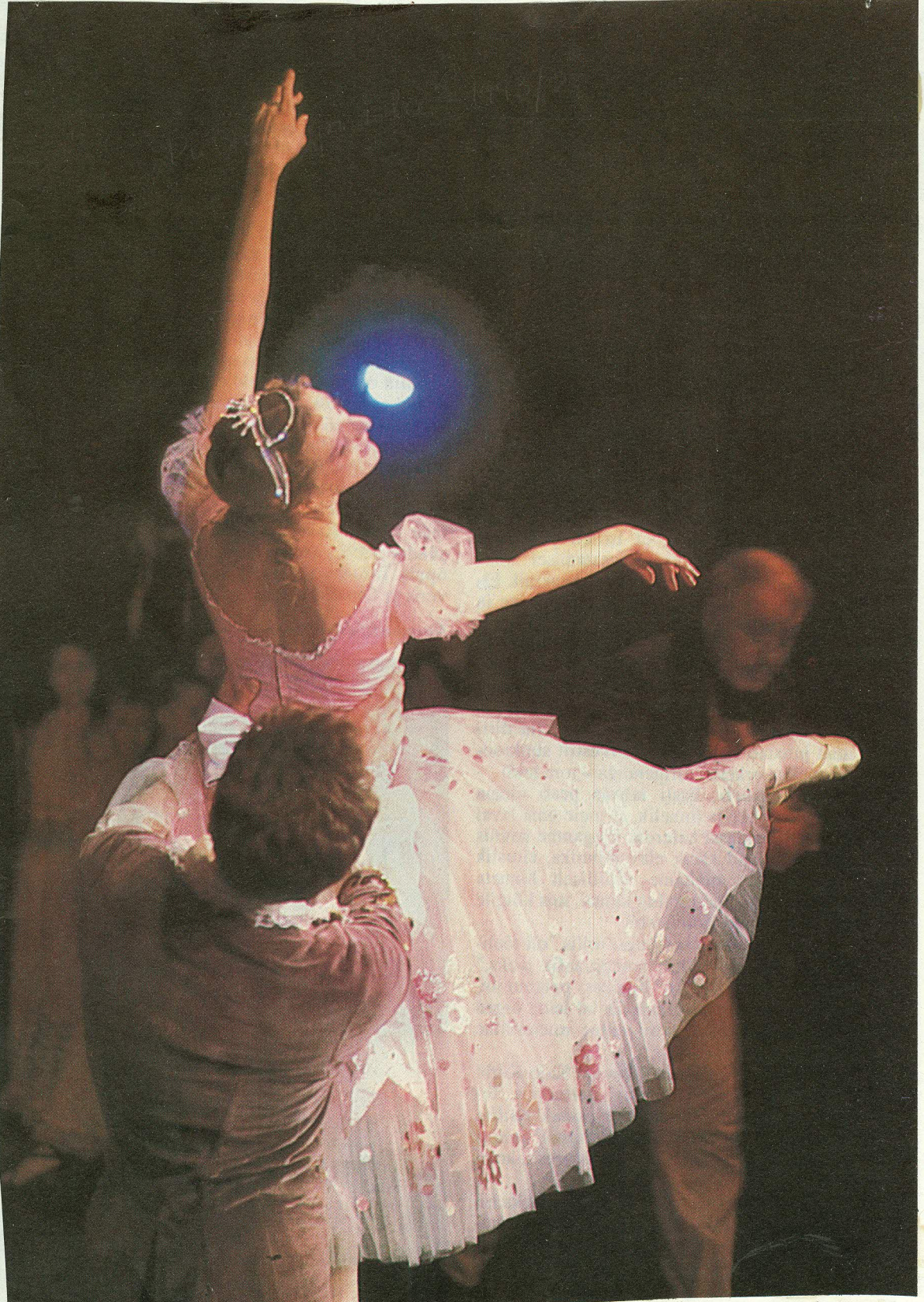
graaf mulle Eestist. Enne siiatulekut lavastasin ühe hooaja Soomes. Seejärel hakkasin siin lavale seadma rohkem kui 100 aastat unustuses olnud baletti. Pean ütleva, et "Estonia" balletitrupp on äärmiselt töökas ja paindlik. Üsna ladusalt omandasid nad Bournonville'i koreograafia, kuigi neil on põhiliselt vene klassikalise balletikooli alus. Aga see on ka tugev põhi. Olen kogu trupiga väga rahul."

Kas tahaksite "Estonias" veel midagi lavale tuua?

"Kui mulle siin midagi pakutakse, oleksin väga õnnelik. Saima Kranigi modernballeti trupiga "Nordstar" ehk läheb korda midagi lavastada. Olen palju avangardi teinud. Modernitants on suur kunst samuti nagu klassikaline ballett."

Kennet Oberly

Kohanemine Eesti oludega pole Läänest tulnule tõenäoliselt kuigi kerge.

"Mulle polnud siinne olukord ootamatu ega šokeeriv, olen varem Moskvas olnud. Pigem vastupidi, siin on hirmus huvitav. Saan aru, kuidas Eesti päevast päeva teeb suurt tööd, et end Venemaast lahti rebida ja seda on järjest rohkem näha. Siin võib paralleelse tõmmata ju ka taani rahvaga – mis oleks olnud, kui sakslased oleksid Taanimaale viieks aastaks jäänud!

Taanlased on suured koduarmastajad – ikka tulevad nad oma väikele kodumaale tagasi. Bournonville tuli ju ka tagasi Kopenhaageni Kuninglikku Teatrisse, kuigi ta esines suure menuga Pariisi Grand Opéra's ja teistel Euroopa lavadel, tantsides koos maailmakuulsa Maria Taglioniga. Ta oleks võinud teha hiilgavat karjääri, kuid tõi hoopis taani balletile rahvusvahelise tunnustuse.

Taani päritolu rõhutamiseks tõime balleti lõppu taani polka – üks Bournonville'i tantsupala. Tahtsin väga, et balleti pealkirjas oleks sõna armastus. Lavastamisel aitas mind oluliselt teie suurepärane kunstnik Eldor Renter muinasjutulise lavakujunduse ja kaunite kostüümidega."

Tõepoolest, truu tinasõduri ja baleriini armastuslugu raamib kahe lapse – õe ja venna – soojust ning turvalisust õhkuv kodu, meile nii armsalt tuttavad keskaegsete majade kivikatused ja teater teatris, kus teine dirigent juhatab kujuteldavat orkestrit sünkroonis tõelise orkestri dirigendiga – tore leid!

Kaie Kõrb. Eesti rahvas peab olema pööraselt uhke ja õnnelik, et meie oma laval on maailmaklassi baleriin. Elegantne kaunis figuur, laulvad käed, clav miimika, täiuslik tehnika. Kas suudame vääriliselt hinnata tema peent ja hingestatud kunsti, mis kõigile nii palju rõõmu valmistab?

Juri Jekimov tinasõduri rollis "oli tõeline leid Bournonville'i koreograafia jaoks," ütles Kennet Oberly. Ilmekas pantomiim, nõtkus ja elastsus võimaldab tal leida õiged rõhuasetused, olles laval ehtne romantiline kangelane.

Viesturs Jansonsit tunneme Kaie Kõrbi ammuse ja erakordselt sobiva partnerina. Tema on ühendatud näitleja esmaklassilise tantsijaga, kelle tantsujoonise täpsus, puhtus ja mehelik stiil äratav igas lavastuses tähelepanu.

Juris Žgurs näitejuhina nautis vist ka ise oma toredat karakterosa. Koomiline armuavaldu baleriinile ja Kaie Kõrbi lõbustatud-

heahtlik käegälöömine on balleti üks nautitavaid stsene.

Larissa Sintsova kõrtsitüdrukuna on sädelev, graatsiline, emotsionaalne.

Kogu etendust ühendab vanacma-haldjas – armastav, hea, soe ja leebe. **Saima Kranig** esitab seda osa kauni ja pehme plastilise joonega.

Kaasa teevad veel Tallinna Balletikooli õpilased – särtsakas elurõõmus lasterühm. Peaosalised Janika Suurmets ja Daniel Kirs-puu tantsivad kergelt ja sundimatult muinasjuttu, ühendades võluriigi tõelisusega. Väikesed näitlejad teevad rõõmuga oma osa ja see ei jäta ka publikut kaasa haaramata.

Siin on juttu küll vaid esietendusel kaasa teinud osalistest, kuid olen kindel, et ka teine koosseis on niisama nautitav.

Etendust dirigeerib Kanada cestlane – **Norman Illis Reintamm**. Tema ema oli pärit Vana-Kuustest, isa oli ametis Tartu julgeolekupolitseis, kui nad 1944. aastal Saksamaa kaudu Kanadasse põgenesid. Norman sündis 1958. aastal Hamiltonis. Muusikat õppis Toronto Konservatooriumis, Vancouveris ja Ontario ülikoolis. Täiendas end Ing-

Norman Illis Reintamm

Vabahärra Balton (Vladimir Kuzmin) kingib kaunile balerüinile (Kaie Kõrb) säravaid ehteid.

Vanaema (Saima Kranig) loeb lastele (Daniel Kirspuu ja Janika Suurmets) muinasjuttu.

Fotod Harri Rospu

lismaal Kuninglikus Muusikakolledžis. Oli Toronto Pops Orchestra peadirigent.

Kuidas tuli mõte Eestisse tulla?

Saatsin Euroopa ja USA muusikaasutustele välja üle 30 kirja pakkumisega, ühele neist vastas Arne Mikk, kes kutsus mind Georg Otsa muusikafestivalile külalisdirigendiks. Siis sõlmiti leping "Estoniaga" ja siia ma jäin. Samal ajal töötasin edasi ka Kanadas, aga lõpuks hakkas üle Atlandi reisimine üle jõu käima. Viimasel aastal läksin tööle ka Soome Sibeliuse Akademia ooperistuudiosse. Dirigendina töötan veel "Vanemuise" teatris.

Kuidas sujub töö meie orkestritega?

Kanadas olen harjunud, et on kaks orkestriproovi, kaks lavaproovi ja tükk läheb. Hakan alles nüüd taipama, et on hea, kui dirigent ja orkester omandavad teose koos ning proovide kaudu õpivad üksteist tundma. Seetõttu omandamise protseduur ei ole nii kiire kui Põhja-Ameerikas, aga lõpptulemus võib olla parem – saab etenduse ajal vabamalt tegeleda. Puht tehniliselt on muusikud siin väga head. Keelpillimängijad on kõik kõva kooliga, konservatooriumi haridusega.

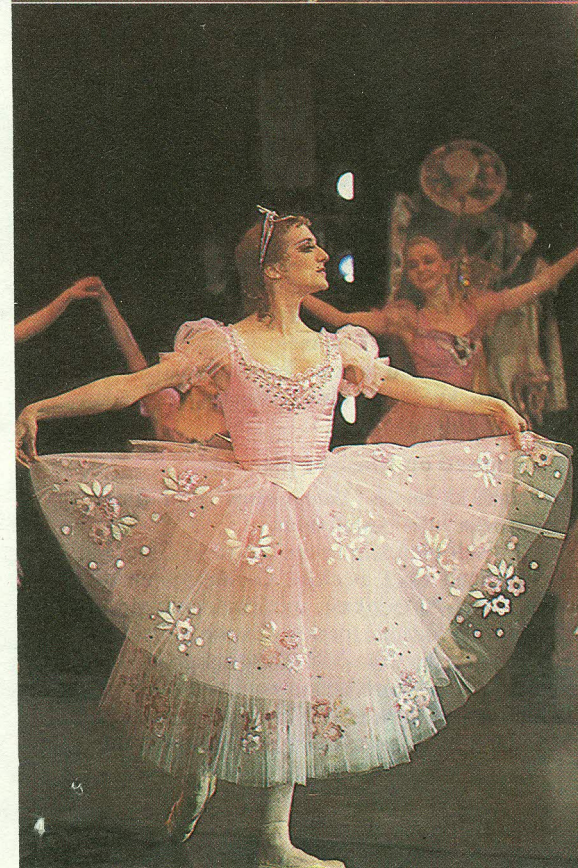
Olete siin peaaegu kolm aastat vastu pidanud, kas meie eluoluga oli raske harjuda?

Siin oli nii palju asju, mis hakkasid toimuma ja kogu see muutuv poliitiline olukord hoidis huvi üleval. Süstcem peab ju 180 kraadi muutuma. Mingil määral oli aga igapäevane elu minu cest peidetud, sest elasin sugulaste juures. Kui siia tulin, ei saanud ma tükk aega aru, mis on dollari väärtus näiteks. Nüüd püüan elada oma sissetulekutega ja kuigi olen siin olnud juba kolm aastat, hakkas alles praegu mõistma, missugune elu siin tegelikult on. Elu on tavalisele inimesele väga raske. Kui vaatad, mis on keskmine palk, siis ei saa aru, kuidas on üldse võimalik ära elada – ei tule kuidagi välja.

Missugused on edasised plaanid?

Lähemas kavas on "Vanemuises" Prokofjevi "Romeo ja Julia" esietendus.

Üldiselt olen siin rahul. Koostöö Oberlyga on olnud väga meeldiv. Oleme mõlemad pärit Põhja-Ameerikast, mõtleme samamoodi ja saame üksteist toetada. Elame mõlemad läbi samu asju. Ka töö balletitrupiga on olnud hea. Kaie Kõrb on suurepärase inimene ja tõeline priimabaleriin sõna otseses mõttes. Mul on olnud baleriinidega kokkupõrkeid,

aga Kaie on suur kunstnik, kes teeb oma tööd vaikselt. Kui on midagi, mida ta sooviks teistmoodi, ütleb Kaie seda temale oma sel tagasihoidlikul moel. Need primadonnad, kes oma meeleolu ohjeldamatult teistele välja valavad, kas nad väärivadki seda nimetust. Mida suurem kunstnik – primadonna või priimabaleriin antud juhul –, seda vaiksem inimene. Minu jaoks on priimabaleriin esimene daam, kes teeb oma tööd nii hästi, et ta ei pea meeleolutsema.

Arvan veel, et üks asi, mis aitab Eesti riiki, on kultuur. Ta on ju riigi ja rahva suurepärase propaganda või vahendaja ning kultuur on siin väga kõrgel tasemel. Riik peaks kõvasti toetama Eesti kultuuri tegijaid. Muidugi on riik vaene ja riigikassa tühi, aga kultuurile peab kogu aeg tähelepanu lõmbama. Muidu hakkab valitsus arvama, et kõik on korras.

Ajal, mil ma seda lugu paberile panen, ähvardab "Estonia" teatri peret rahapuuduse tõttu sundpuhkusele minnek. Kunagi ehitas eesti rahvas oma kunstitemplit usus ja lootuses, et ta rasketelgi aegadel uhkena ja väärilana meie kõrgkultuuri esindada suudaks. Jälgides teatrihoone kerkimist, võtnud meie hingelaulik Juhan Liiv kuue seljast, et selle "Estonia" ehitamise heaks annetada. Rohkem tal anda ju polnudki. On asju, mis peaksid olema igasugustest vaidlustest ja kemplemistest kõrgemal. Kui "Estonia" pere laguneb ja ajaloolises kunstitemplis liakatakse etendusi asjaarmastajate tasemel teema, on hilja kahetseda. Ka operett jm kergem žanr toob publiku saali vaid siis, kui ta on hästi tehtud. Meie luksuslimusiinidega ringi kihutavad uusrikkad ei ole siiski sajandi alguse vähenõudliku publiku tasemel – nad on koos TVga kasvanud ja neil on teised luvid.

Tahaks väga, et kogu perele mõeldud helge ja rõõmus etendus "Armastuse muinasjutt" jääks kauaks "Estonia" repertuaari. Meie väikestel poistel-tüdrukutel on praegu erakordne võimalus näha laval esmaklassilisi kunstnikke, kellelt on palju õppida nii sellel, kes tahaks ise kord balletikingades laval hõljuda, kui ka sellel, kes lihtsalt heaks, õiglaselt ja kauniks inimeseks võiks kasvada.

"Estonia" priimabaleriin Kaie Kõrb
Bournonville'i balletis "Armastuse muinasjutt".

